

ORATIO

AD SALMANTICENSEM ACADEMIAM

HABITA

imixtum loci antiquae in duplo minus quam
A

Michael Garcia Cuesta Doctore

*Theologo, ac Linguae Graecae
profess.*

PRIDIE CAL. NOV.

1841.

Salmanticae: apud Ioann. Vallegera Typ. Univ.

16650669

ORATIO

AD SALMANTICENSEM ACADEMIAM

HABITA

*Statuere enim quis sit sapiens vel maximi
videtur esse sapientis.*

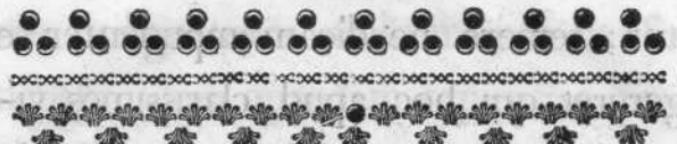
Cicer. Lucull.

1481

SALMANTICAE

Ant. Iacob. Vallae. Typ. Omnes
Salmanticensis: alij Iacobi Vallae: Vallae T. L. L.

Nollem equidem, viri gravissimi, in
 hac solemnis studiorum inaugurations
 verba timide vel potius verecunde
 facturus, novas à me res aliquas
 quae animis admirationes incuterent
 spectaretis. Nam praeter quam quod
 et qui novas res producere, et qui
 tritissimas nove exponere velint mag-
 num opus sane ac difficilium quam
 quod maxime plerumque adgrediu-

tur; temere ne dicam impudenter se gereret qui hoc apud clarissimos viros litterarum scientiarumque omnium qua late patent disciplinis excultos se facturum iactitaret. His quidem, fatebor enim, à proposito determinitus munus hodierna die, sapientissimi Doctores, apud vos dicendi libenter abiecisem, nisi his angustiis deprehensus, in hac inopia consilii ad quidquam auditu vestro dignum in medium adferendum, totam orationem ad iuventutem Patriae spem magnam in nostram Academiam adulantem convertere decrevissem. Cumque vel ab ineunte adolescentia ad pene omne meum tempus in iuvenum institutione insumendum beata quadam necessitate fuerim obstrictus, haud

me dignaturos amicum eos confidebam, dum quaedam sapientiae monita litteris operam navantibus utilissima hodie in eorum memoriam revocarem.

Sed dicamne omnes aetatis industriaeque suae nervos in litteris perdiscendis eis intendere opus esse, qui apud omnes magno praetio haberi, bonorumque commendationem sibi conciliari velint? An frustra summo ingenio praeditos futuros, ni animum doctrinal excolere non levis cura sit? An iuventuti stimulos omnes praestos esse ad laborem acuentes, officium nempe, aemulationem, atque spem? An scientiarum studiis non commondorum tantum et honorum, sed priorum etiam voluptatum fontem sibi

apertum iri? Haec aliaque permulta ipsorum animis inculcare quidem possem ad vehementem ingenerandam discendi cupidinem, nisi pudore ac verecundia suffundere tot adolescentes sapientiae pulcritudine captos pertimescerem.

Etsi vero ex flagranti discendi cupiditate, tamquam ab optima quadam natura, plurimum in disciplinis proficiendi non leve nobis specimen capere liceat; teneras etiam iuvenum mentes, ne à vera sapientia aberrent, quibusdam veluti praesidiis praemunendas esse fateantur oportet quotquot tam imbecillam aetatem pigmentis, fucoque puerili facile deludi perspectum habuerint, remque litterariam vel à limine salutaverint. In

scientiarum enim campum Sophistarum agmen irruisse magna deliramenta pro veritate praefracte obtrudentium nemo est qui nesciat nisi qui in maxima rerum ignoratione versetur. Ego vero eorum adolescentium vicem quammaxime doleo, qui Logices praecepta parvi facientes vel oscitanter discentes, quae velut instrumenta sunt magna ad sapientiam adipiscendam, omnia inofenso pede percurrere posse sibi temere blanduntur, quasi imprudentibus maris navem passim frangi non esset pertinencendum.

Sinite ergo me, sapientissimi Doctores, dum de praecipuis errorum causis dissero mentis scilicet infirmitate, animi levitate, et perturbationibus,

adolescentes nonnullis sapientiae monitis veluti praesidiis munire, eorumque impetum ac praecipitem gravissimas quasque controversias dirimendi rationem nonnihil moderari. Quod dum praesto eis utilissimum, vobis non injucundum, quaeso, diligenter attendite.

Si humanae mentis conatus, quibus
 vel ab antiquissimis temporibus sum-
 mo ingenio viri in hoc elaborarunt,
 ut veritatem ac sapientiam adipis-
 cerentur, raptim licet animo percur-
 ramus; scopum rarius eos attigisse,
 quam à vehementi ipsorum conten-
 tione nobis sperare licebat, facile com-
 periemus. Quamquam enim ad veri-
 tam, quae velut iucundissimus hu-
 manitatis cibus existimanda est, nata
 omnino mens nostra videatur, hanc

tamen certantem semper conspicimus
tenebras circumfusas disiicere quae
magno essent impedimento quomi-
nus obtutum in verum figere pos-
set. Hinc tot hypotheseon commen-
ta velut munitiones surgentia, qui-
bus se veritatis amatores tuerentur,
quaeque rursus evertuntur eadem in-
genii vi qua fuerant structa. Hinc
tanta in rebus philosophicis opinio-
num seges eo copiosior et uberior,
quo vehementiori studio in scientia-
rum penetralia philosophiae principes
irrumpere conabantur. Hinc tot phi-
losophorum sectae ac instituta, tot
inextricabiles controversiae ac decer-
tationes, tot speculationes sterilitate
saltem sua laborantes, tot errorum
monstra, et magna magnorum deli-

ramenta philosophorum ad seros usque transfusa nepotes. Commenta commentis, systemata systematis singulis pene diebus truduntur, spesque vel optimas vesano innovandi furore concidisse videmus, ut rapidus montano flumine torrens sternit agros, sternit sata laeta, et quidquid aestuantibus undis adversatur. Hinc ratio pugnat, illinc experientia: hinc speculatio, illinc communis sensus. Sectatores, qui in Philosophia Idealistae audiunt, acriter certantes videas, ut corporum existentiam humanae menti abripiant, quin et propriae dignitatis vividissimum sensum. Alios deinde propriis viribus nimium confisos nullum in suis assertionibus modum agnoscentes, nullos certos denique fines. Alios è con-

tra rationis imbecillitate percussoſ , et
in desperationem actoſ , in Scepticis-
mum misere confugienteſ . Ut pau-
ci rem totam absolvam , discepta-
tioneſ et lites quae vetereſ vexa-
bant graecoſ Philosophoſ apud noſ
acriter instauranteſ , multaque renas-
cuntur quae iam cecidere.

Nonnullas equideſ ex huiusmo-
di ingeniorum conflictione veritatiſ
fuiſſe elicitas haud inficias iyerim.
Quis enim eſt qui totum diem ia-
culans non aliquando collineet ? Sed
quaſta cum difficultate et defatiga-
tione , quaſtaque cum errorum ad-
mixtione post longas vigiliaſ fuiſſe
obtentas qui in rerum philosophica-
rum historia hospitem ſe omnino praes-
titerit dumtaxat eſt negaturus. Si hu-

manam rationem nonnullis aetatibus
sese gloriose ferentem conspicere li-
cuit, audacique volatu altius iter age-
re; quasi ceratis ope daedalea nite-
retur pennis, si ita cum venusino pöe-
ta loqui fas est, eam continuo, fato
nescio quo, actam praecipitem de-
flendi tot clarissimorum virorum ca-
sus passim nobis exhibent.

En historiae philosophicae adum-
brationem; qua quidem ignavi, ac
imbecilli animo deficere, industriaque
et labore veritatem se attingere pos-
se turpiter desperare cogerentur, ni
ex hac humanae mentis brevitate, et
infirmitate, quae per se satis demons-
trat ad accuratam saltem quarumdam
veritatum cognitionem divinae reve-
lationis ope hominem indigere, aliud

saluberrimum consectarium esset potius eruendum. Nollem enim vos temere propter ignaviam de veritate desperantes videre, sed moderate tantum de vestris viribus diffidentes, cunctantesque in iudiciis de iis praesertim ferendis, quae, ut aiebat Democritus, in profundo natura penitus abstrusisse videatur. Quantumvis enim acri ingenio virum, sinceroque veritatis inveniendae desiderio flagrantem, multiplicique eruditione instrutum ponamus, eum semper certis finibus circumseptum agnoscamus oportet, quos ultra prodire mortalibus non est concessum. Quod si omnia humanarum cognitionum obiecta persequi liceret; pauca nobis nota, plurima ignota, multa demum quae

mentis aciem omnino fugiunt , facili negotio deprehenderetis.

Sed missis illis , quae rationis captum superant , & quis etiam in iis , in quibus mentis vires libere exerceri possunt , instrumentis ad magnam cognitionum supellectillem parandam quidem aptissimis se nunquam defuisse gloriabitur ? & Quis iudex integritate licet legumque peritia vigens nunquam à iustitiae calle vel oscitantia vel iuris ambiguitate deviasse ? Mentis igitur et brevitas , et infirmitas idearum relationes introspicere saepius non valentis inter praecipua cognitionum nostrarum impedimenta , inter primas ignorantiae , et errorum causas est adnumeranda . Haec eo collimant , adolescentes veritatis amato-

res , ut ocius animum inducatis , non-nisi post diuturnam mentis contentio-nem , post longos exantlatos labores in veritatis inquisitione , postquam omnia in severioris Logices trutina perpenderitis , vobis sententiam ferre de iis praesertim licere , quae sum-morum virorum ingenia defatigarunt.

Nihil , mihi credite , veritatis in-vestigationi magis adversatur , quam eorum agendi ratio qui primis , ut dicitur , labris rem tantum degustasse satis esse arbitrantur ad dogmata hu-mani generis consensione probata pe-nitus convellenda. Nihil tamen fre-quentius invenire licet , dum pluri-mas eorum lucubratiunculas evolvi-mus , qui saeculo proxime elapso phi-losophiae nomen sibi unis vindicare

sunt ausi , quam insanam huiusmodi levitatem gravissimas quasque quaestiones raptim attingentem ac temerario ausu secantem ; qua quidem ridendos se praeberent , nisi ipsa rerum gravitate vel lenissimus quisque stomachari cogeretur . Non qui nihil scit indoctissimus omnium est habendus , sed qui plurimorum nescius omnia sibi scire videtur , omniumque magistrum se ipsum venditat , ipsa sua insanis absurdā quaeque systemata excogitando , quae mundum ipsum persundarent . *¿* Quisquamne esset , qui effrenatam meam non incusaret audaciam , si levi , qua polleo , humaniorum litterarum cognitione et veterum , et recentiorum oratorum atque poetarum naevos , quasi litteratissi-

mus quisque , notare arroganter au-
 derem ? Nonne ei prorsus similis vide-
 rer qui ad montis radicem positus tam
 longe lateque et coelum et terram se
 conspicere arbitraretur , quam qui
 ad verticem concendisset ? De illis
 igitur iam vosmetipsi scriptoribus iu-
 dicate , qui vetustissimis quae nova
 ipsis videntur , centiesque contritis ar-
 gumentis Christianam Religionem im-
 petunt , falsitatis insimulant saepius-
 que calumniantur ; quod levem tantum
 rudibusque plerumque lineamentis , et
 falsis coloribus adumbratam eius ima-
 ginem sibi effinxere . *¶* Tantamne aequo
 animo quis ferre possit audacissimo-
 rum hominum licentiam in religionem
 stantium , quin validissima rationum
 momenta , quibus eius veritas inniti-

tur, aequa lance pensaverint, originem et progressus, doctrinaeque praestantiam et nexus attente considerarint? Quisquamne esset, qui cum de vita, de honore, de fortunis ageretur, tam miseranda levitate se gereret?

Insigne huius, de qua loquimur, levitatis exemplum videretis, si libellum vacaret expendere, cui Ruanum celeberrimae quondam urbis nomen autor inscripsit. Ibi enim, agitante nescio quo sepulcrorum numine, scriptor ipse calescens, ut Cumaea Sibylla, bacchatur, et horrendas canit ambages, obscuris vera involvens, pro ratiocinatione philosopho convenientissima phantasiae obtrudens commenta, idearum egesta-

tem, rationum inopiam fucati sermonis larva artificiose tegens. Quamvis autem nihil à sincero veritatis amatore magis abhorreat, quam gravissimas omnium quaestiones ferventioris imaginationis aestu, ampullis et sexquipedalibus verbis agitare, attamen de supremi numinis providentia, de primaeva hominum conditione, de societatis origine, ac constitutione, de futuro animorum statu, aliisque sexcentis Volneius oracula fundens, omnia despctis communis sensus decreatis, nullis adhibitis rationum momentis ridenda quadam absolvit garrulitate. Scilicet vatibus, et hariolis numinum furore exagitatis pro inutili, ac supervacaneo demonstrationes habentur. Magna etiam Christianae Re-

ligionis causa ibi instauratur, Sacerdotum omnium conventus deliberandi gratia simulatur, huiusque divinae religionis fundamenta tam inania esse, quam caeterarum superstitionum fabulas tumultuosissime decernitur. Tandem neglectis historiae monumentis, quibus unis rimari liceret, quamnam vetustissimae gentes supremi numinis notionem sibi effinxerint, commentitiam huiusce rei narratiunculam contexit, Christum Dominum solem hunc corporeum et adspectabilem, Apostolos Zodiaci signa, Mariam Virginem constellationem esse coelestem per summam insaniam ne dicam stultitiam duce Dupuisio blaterans; ut nihil sit tam absurdum, quod ab aliquo non fuerit dictum philosophorum. Quod si his anilibus

ineptiis Christianam Religionem funditus evertendam Volneius arbitratur , vehementer errat . Firmiora sunt , mihi credite , ipsius fundamenta , quam ut insanientis philosophi decretis et clamore penitus convelli , sed ne labefactari quidem possint .

Cum vobis illa dies illucescat , in qua mens disserendi ratione et scientia instructa atque munita , idearum genesim , ac deductionem edocta , sequentia adiungere didicerit , perfecta concludere , vera ac falsa dijudicare , tunc analyseos ope inanes huiusmodi lucubratiunculas expendet ; tunc quae ad fucum faciendum sunt posita ab iis probe secernet quae totius argumentationis vim ac veluti compagem efficiunt ; tunc demum victricis verita-

tis triumphus vobis agetur. Quod si à natura sic comparati videmur, ut mentis segnitie ac torpore saepenumero oppressi inimico et infenso animo laborem et contentionem perferimus in argumentationis serie ab initio ad extremum usque persequenda; eum tantum scitote, qui se huiusmodi labore invictum praestiterit, Ariadnaeum veluti filum habere, quo inter tot scriptores variarum ambage viarum in errorem ducentes, inter tot tenebricosarum opinionum monstra in lucem veritatis tutissimus ibit.

At frustra acriori huic assueveritis disserendi ac studendi methodo, si animi perturbationibus abrepti has pro ratione stare decreveritis. Habent enim et ipsae insidiosam quamdam ar-

gumentandi ac disserendi rationem omnia vulgaris Logices pracepta concilantem. Ut enim veritas sentiatur non tam mentis acumine et contentione nobis opus est, quam animi quadam honestate et tranquillitate. Si Oratorem veteres dixerunt sapientiae magistri virum bonum dicendi peritum, nos etiam vicissim virum bonum cogitandi peritum Logicum dicere possemus. Animi enim perturbationes, quae nisi parent, imperant, veluti nubila sunt mentem inter et veritatem obducta, quae in hanc intueri nos minime patiuntur; aversam à recta ratione commotionem ingenerant, attentionem praepediant, mentemque à sede deturbant.

¶ Quis enim est qui, nesciat quam

facile falsis imaginibus ludificari soleat
 is exempli causa qui nimio sui ipsius
 amore, incredibilique quadam animi
 elatione veritatem inquirit? Quoties
 ob hoc tanquam ad saxum amore
 caeco ad opiniones adhaerescimus, quas
 vel ab ineunte aetate imbibimus, vel
 proprii ingenii viribus inventas puta-
 mus, hominum vel sapientissimorum
 scientiam et auctoritatem contemnen-
 tes? Quoties celebritatis potius quam
 veritatis amore capti paradoxa vulga-
 tis opinionibus praeponimus, pervi-
 caciterque defendimus, eo vel maxi-
 me, quod nova, quod à communi sensu
 abhorrentia, quod admirabilia, quod
 supra minutam plebem nos efferre quo-
 dammodo videantur? At ex eo, quod
 multae rerum notiones, quasi à natu-

ra insitae animisque consignatae , vul-
gatissimae omniumque sermone tri-
tae iamdudum evaserint , nullum in
earum veritatem praeiudicium esse su-
mendum fateantur oportet quotquot
eo non devenerint insaniae , ut phi-
losophis nec spirandum nec biben-
dum esse contendant ; quod imperi-
tum vulgus äere et aqua , perinde
ac sapientissimi quique , uti plane vi-
deatur . Sit necne haec vel illa veri-
tas nunc in honore , communis qui-
dem et antiqua , abiecta vero et ob-
soleta nunquam esse potest .

Haec sunt , adolescentes veritatis
studiosissimi , quae , ut modum quem-
dam servetis individuum sapientiae co-
mitem in iudiciis de rebus gravissimis
levi tantum earum cognitione ferendis ,

innuere vobis operae praetium duxi.
Nullum equidem vitium facilius vos
in omnium contemptionem adducet, ni-
hil magis aetatis vestrae venustatem
quamdam naturalem bonorum gra-
tiam ac benevolentiam sibi concilian-
tem deturpabit, quam incredibilis arro-
gantia illa, qua nonnulli exigua sane
rerum cognitione pollentes turges-
cunt, eamque sibi ex inanis cuius-
quumque lectione libelli scientiam vin-
dicare audent, quam nonnisi post-
quam multum temporis, opera deque
multum litteris impenderint adquiri
posse vel inviti fateri cogerentur. Fir-
miores vos ac tenaciores in nonnullis
praeconceptis opinionibus nunc fortas-
se videmus; sed tempus iam iam ad-
ventare credite, in quo et homines et

plurimae opiniones aliam omnino faciem vobis praferent. Scriptores hos, quos nunc pluris facere videmini, paulatim minoris pendetis: harum opinionum, quas fortasse nunc adamat-
tis ac pene deperitis, sensim vol-
ventibus annis iacturam facietis.

D I X I .